

Aikuistumisen tuen tilannekuva Suomessa. Lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tulleiden nuorten tuen ja palveluluiden nykytila ja kehittämisen tarpeet

Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke

Projektipäällikkö Tanja Hirschovits-Gerz

10.2.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

YEE –
lähellä nuoria,
valtakunnallisesti
vaikuttava

Yhdessä
aikuisuuteen –
Elämässä
Eteenpäin
(YEE) –hanke
12/2020-
5/2023

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuvituskuva: Julia Varala

Yhdessä
aikuisuuteen –
Elämässä Eteenpäin
(YEE) –hanke
(12/2020-5/2023)

1,7 miljoonaa euroa
STM:n myöntämä,
ESR TL:n 5. rahoitusta

4
toteuttajaa

Aikaa 30 kuukautta
1.12.2020-31.5.2023

20 asiantuntijaa,
301 htkk:tta

Yhteistyössä

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuvituskuva Julia Varala

Tanja Hirschovits-Gerz, Niina Weckroth & Tarja Heino (toim.) (2022). Ikkuna aikuistumiseen. Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista. THL:n raportti 002/2022. (painossa)

Kirjoittajat:

- Tanja Hirschovits-Gerz, Niina Weckroth, Tarja Heino (THL)
- Silva Sevola ja Minna Kallinen (SONet BOTNIA/SeAMK)
- Helena Inkinen ja Roosa Lorentz (Pesäpuu)
- Kaisa Eichhorn, Terhi Laine ja Laura Lempinen (Diakonissalaitos)

Lähtökohtia tilannekuvalle (1/2)

- Lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden aikuistuvien nuorten palveluiden kehittämistarve on tunnistettu viime vuosina. Kansallista tilannekuvaa tuen ja palveluiden tilasta ja kehittämisen tarpeista ole aiemmin tuotettu.
 - ✓ Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) asettama lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmä (2019) selvitti lastensuojelun jälkihuollon muutostarpeita. Työryhmä ehdotti aikuistumisen tuen erillislakia ja sen toimeenpanoa erillisellä ohjelmalla.
 - ✓ Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan (2019,148) on kirjattu: ”Kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa. Annetaan nuorelle riittävä tuki matkalla aikuisuuteen”.
 - ✓ Yliruka ym. (2020) työstivät lastensuojelun jälkihuollon ja nuorten aikuisten itsenäistymistä ja hyvinvointia tukevan sosiaalityön mallinnuksen. Huomiota kiinnitettiin myös maahanmuuttotaustaisiin nuoriin

Lähtökohtia tilannekuvalle (2/2)

- ✓ Vuonna 2015 kasvoi turvapaikanhakijoiden määrä äkillisesti ja Suomeen saapui myös poikkeuksellisen paljon ilman huoltajaa alaikäisenä tulleita lapsia. Valta-osa Suomeen vuonna 2015 tulleista lapsista on nyt 18–24-vuotiaita nuoria, mikä on siirtänyt kehittämistyön painopistettä kotoutumislain nojalla nuorille aikuisille tarjottaviin palveluihin.
- ✓ Selvityksiä on tehty mm. Martiskainen & Toivonen 2019: Kotoutumisen polku. Ilman huoltajaa tulleiden lasten oikeudet, tarpeet ja palvelut
- ✓ Outi Lepolan (2019) selvitys “Kriisituesta kuntosalikorttiin, yksintulleiden nuorten jälkihuolto kunnissa”. Siirtolaisuusinstituutti. Raportteja 2

Kaksi erillisjärjestelmää, lakia ja lakiuudistukset

- Lastensuojelulaki → STM → AVI valvoo
- Kotoutumista edistävä laki → TEM → ELY valvoo

Vuonna 2020 sekä lastensuojelun jälkihuoltoon oikeutettujen että ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuen ikärajaa nostettiin 21 ikävuodesta koskemaan alle 25-vuotiaita.

→ Nuorten määrä ja elämäntilanteiden muutokset?

→ Vaikutukset tukeen ja palveluihin?

Kuvituskuva Julia Varala

Toimintaympäristön muutokset

- Korona 2020-
- Hyvinvointialueille siirtyminen 2023
- Lakiuudistukset:
 - Lastensuojelulaki, mm. resursointi
 - Kotoutumista edistävän lain uudistukset, uusitua 2022

Kuvituskuva Julia Varala

Kysymyksiä

- Miten lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden tuki ja palvelut toteutuvat?
- Keitä nuoret ovat?
- Mitä haasteita?
- Mitä kehittämisehdotuksia?

Kuntakyselyt:
johtavat
työntekijät (THL)

Työpajat ja
foorumit:
ammattilaiset ja
nuoret (THL,
Pesäpuu, DL, SONet
BOTNIA)

Muut aineistot:
Nuorten toiveet
tulevaisuuden
palveluista, aiemmat
tutkimukset ja
selvitykset

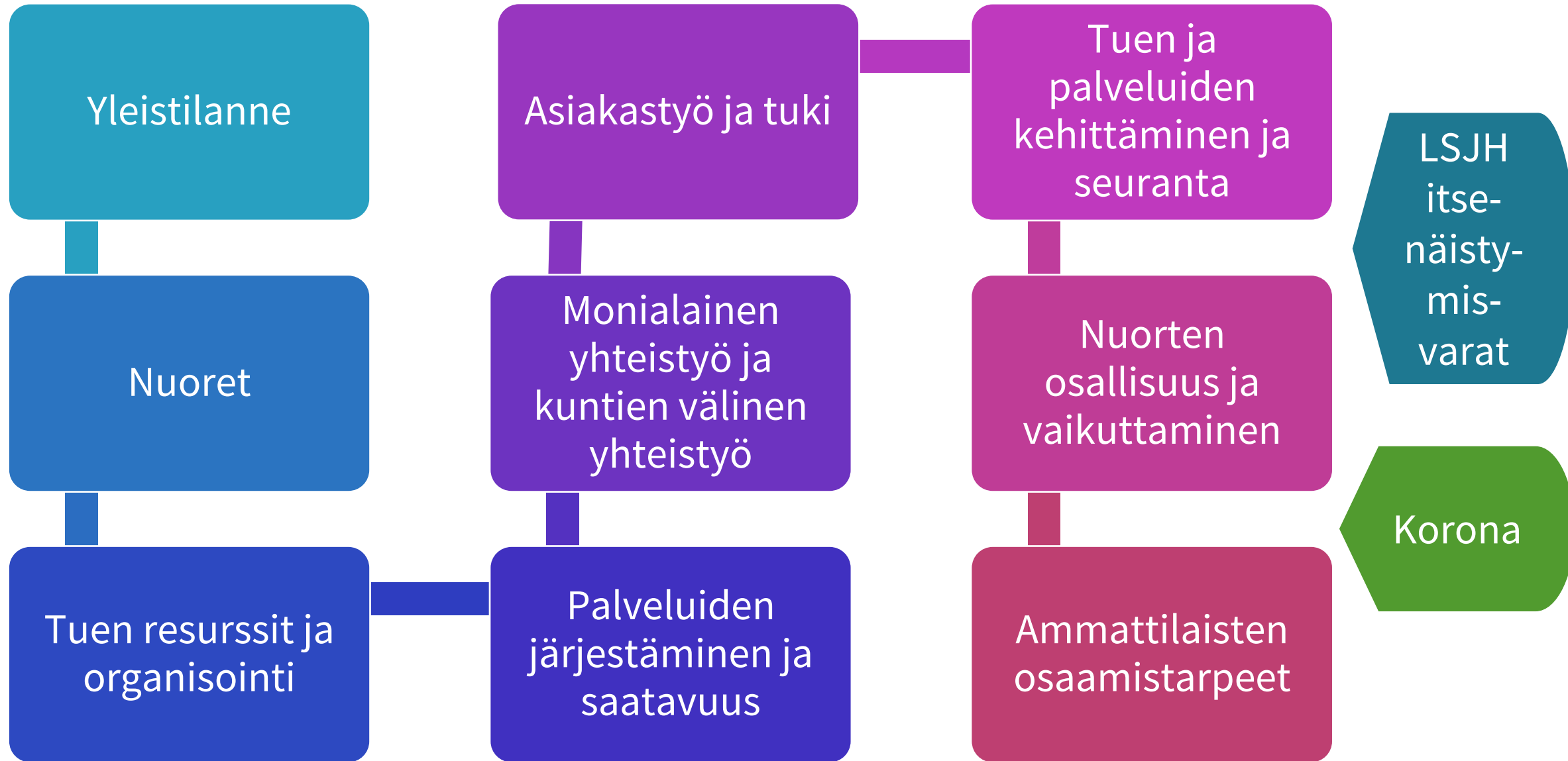
Tietopohja:
Lastensuojelun
jälkihuollon ja ilman
huoltajaa maahan
alaikäisenä
tulleiden tukitoimet

Alkukartoitus
kunnissa:
ammattilaiset ja
esihenkilöt
(SONet BOTNIA)

Työntekijöiden
päiväkirjat,
(Diakonissalaitos)

Nuorten
haastattelut,
(Diakonissalaitos)

Kuntakyselyiden pääkysymykset

Valtakunnalliset kuntakyselyt 2021

Lastensuojelulain mukainen jälkihuolto kunnissa

Tiedonkeruu elo-syyskuussa 2021 sähköisellä kyselyllä Manner-Suomessa

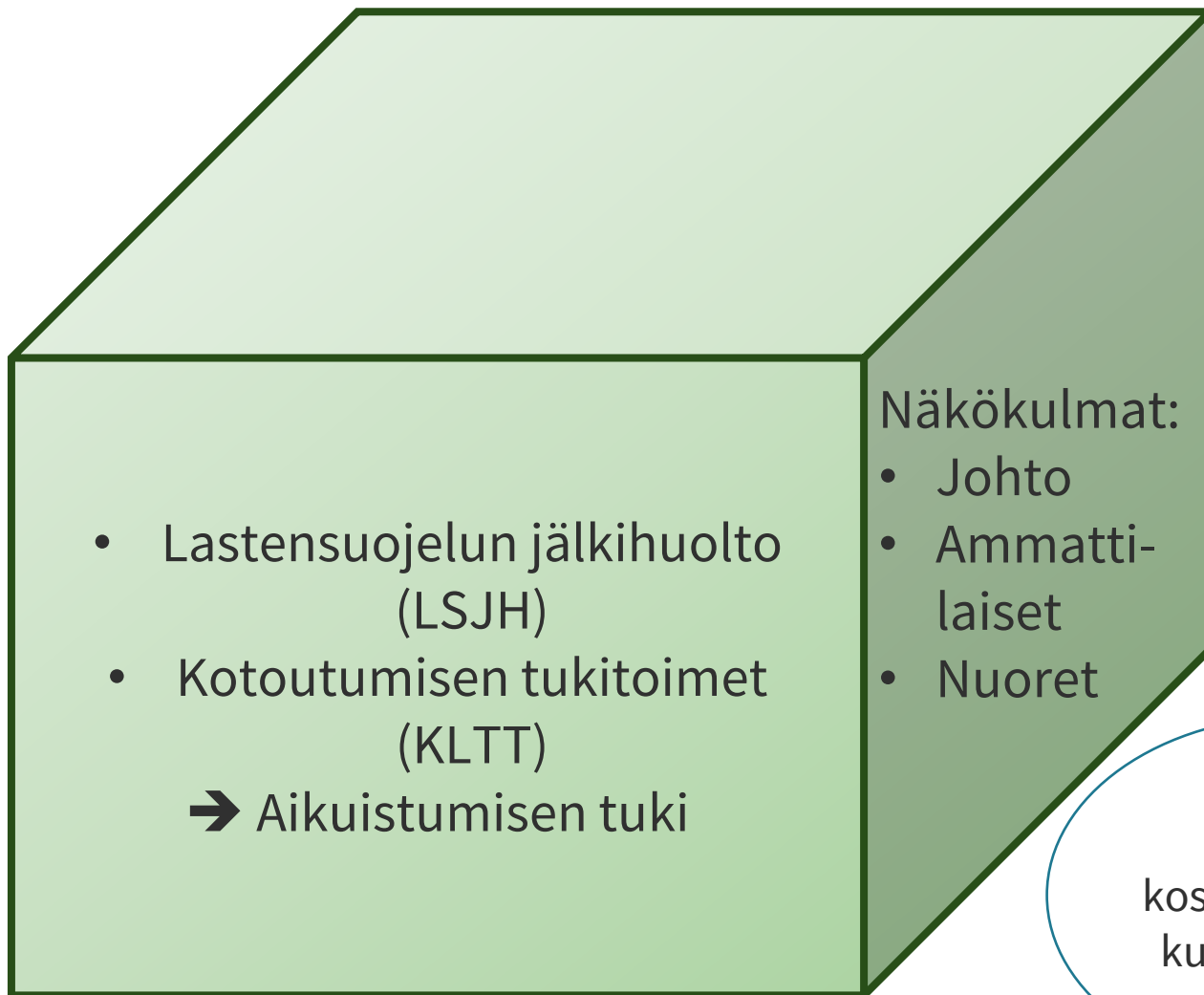
- Mitä: Miten lastensuojelun jälkihuolto toteutuu ja miten sitä voisi kehittää
- Kenelle: Lastensuojelun jälkihuollon johdolle kunnissa /järjestämisvastuussa oleville sote-yhtymille
- Vastaukset: 95 vastausta, kattoi 190 kuntaa eli 65 % Manner-Suomen kunnista
- Vastaajina sosiaalityön johtoa, palveluesihenkilöitä, johtavia sosiaalityöntekijöitä

Kotoutumista edistävän lain mukaiset tukitoimet ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleille kunnissa

Miten kotoutumista edistävät tukitoimet toteutuvat ja miten niitä tulee kehittää

- Kotoutumislain mukaisten tukipalveluiden vastuutahoille Manner-Suomen kunnissa Ely-keskusten välittämänä.
- Tiedonkeruu kesä-syyskuussa 2021
- 24 vastausta, kattoi 53 kuntaa, sillä osa vastauksista koski useita kuntia.

Tilannekuva

Näkökulmat esityksessä

LSJH johto
kunnassa,
sotealueilla

KLTT johto
kunnissa

Ammattilaiset
ja nuoret

% luvut
koskevat johdon
kuntakyselyitä

Kuvituskuva Julia Varala

Nuoret

LSJH:

Alueella oli yhteensä 5766 nuorta, 58 % naisia (28 % ei tietoa sukupuolesta)

LSJH:n kieltäytyviä 0–30 % välillä

KLTT:

Alueilla nuoria oli yhteensä 809. Miehiä oli 77%

Tukitoimista kieltäytyjiä joitakin.

Itsenäisesti asuvia 50%,
asunnottomia 2,5 %

50 % opiskeli
NEET-nuoria 39 %,
peruskoulusta ei tietoa

Valtaosa erityisen tuen
tarpeessa

Itsenäisesti asuvia 83 %,
asunnottomia 2%

73 % opiskeli
NEET-nuoria 8%,
peruskoulu monilla kesken

Yksinäisyyttä

Arjen ja
asumiseen ja
talouden
haasteita

Koulunkäynnin ja
opiskelun
haasteita ja tuen
tarvetta

Tuen tarvetta:
oleskelulupa, kansalaisuus,
perheen yhdistäminen

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

European union
Euroopan sosiaalirahasto

Kuinka moni jää tuen ja palveluiden ulkopuolelle?

LSJH resurssit ja organisoituminen

- 78 % toteutuu osana lastensuojelua
- **Yli 30 %** koki omien lähityöntekijöiden, sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden asiakastyön resurssit melko tai aivan riittämättömiksi.
- Ostopalvelut merkittävä osuus: järjestöt, yritykset

Ikärajan nosto vaikuttanut 56 %:ssa

Oikeus palveluihin toteutuu melko tai erittäin hyvin 90 %

Arjen tuki toteutuu melko tai erittäin hyvin 82 %

99% nimetään oma työntekijä

Tarpeisiin vastattiin osittain

Arjen tuki ja riittämätöntä

Kun menee hyvin tai erittäin huonosti, jää vaille tukea

Oikeus ja yhdenvertaisuus tukeen ja palveluihin ei aina toteudu

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

KLTT resurssit ja organisoituminen

Tuen tarpeen selvittämisestä ja tuen järjestämisestä vastaa:

- 42 %:ssa maahanmuuttajapalvelut
- 32 % aikuissosiaalityö

5 % lastensuojelun jälkihuolto

Työntekijäresurssit riittäviä

- 75% omat
- 95 % ostopalvelut

Ikärajan nosto vaikuttanut 63 %:ssa

75 %: tuen tarpeisiin vastattu melko hyvin, 26 % erittäin hyvin
78 % arvioi tukitoimien tilan kokonaisuudessaan hyväksi tai kiitettäväksi

44 % arvioi kokonaisvaltaisen arjen tuen toteutuvan usein miten

95% nimetään oma työntekijä

Osaavaa henkilökuntaa vaikea saada

Arjen tuki ja riittämätöntä

Palveluihin pääsyssä on haasteita, tipahtaminen uhkana

Oikeus ja yhdenvertaisuus tukeen ja palveluihin ei aina toteudu

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Asiakassuunnitelmat ja palvelulupaus

- Asiakassuunnitelmatyö tehdään
- Yhdessä läheisten kanssa harvoin
- Monialaista yhteistyötä tehdään, mutta ei aina systemaattisesti
- Monilla nuorilla useita suunnitelmia, jotka eivät puhu keskenään. Esim.
 - Kotoutumis-, sosiaalihuollon-, itsenäistymis-, työllisyys-,
 - 44 % KLTT:ssa yhteinen asiakassuunnitelma.

Kuvituskuva Julia Varala

Siirtymät haastavat

- Siirtymien lsjh:n ja kotoutumisen tukitoimiin tulisi vahvistaa
 - Siirtymät tukeen sijaishuollosta ja perheryhmäkodeista
 - Tuesta tipahtamisen ehkäisy
 - Mm. kun nuori saa Suomen kansalaisuuden
 - Muutto toiselle paikkakunnalle – kuntien välinen yhteistyö , tiedonkulku ja kustannuskysymykset
 - Tuen päättäminen ja paluu takaisin
 - Nuorelle tietoa siitä, että voi palata, tietoa oikeuksista
 - Tuen päättäminen viimeistään kun nuori täyttää 25 vuotta.

Kuvituskuva Julia Varala

Monialainen yhteistyö ja tuen yhteensovittaminen VIP-asiakkuudet?

- LSJH Koordinoituvastuu toteutuu 83 % mukaan
 - Yhteistyön toimimattomuus ja yhteisten käytäntöjen puuttuminen, puutteet palveluissa tai palveluiden saatavuudessa, nuoren motivaatio / sitoutuminen, siiloutuneet palvelut ja väliin putoaminen, jälkihuollon tuntemattomuus, resurssivaje, ajankäytön haasteet, tuen ja palveluiden koordinaation haasteet
- KLTT koordinoituvastuu toteutuu 89 %
 - VIP-asiakkuuksia ei juurikaan
 - MTP-palveluihin pääsy haastaa.
 - Järjestöyhteistyössä kehittämisen varaa

Kuvituskuva Julia Varala

Tuen ja palveluiden käytännöt

- Jalkautuvaa palvelua liian vähän?
 - KLTT 95% mukaan melko tai erittäin riittävä
 - LSJH: 26 % melko tai erittäin riittämättömänä, 66 % melko riittävinä, vain 8 % riittävinä
- Digitaaliset palvelut eivät riittäviä ja soveltuvia mm. pikaviestipalvelut
 - Pikaviestipalvelut eivät tietosuojasyistä käytössä
- Rinnalla kulkevaa tukea liian vähän
- Puuttuvat yhteistyökäytännöt

Kuvituskuva Julia Varala

Erityiskysymyksiä

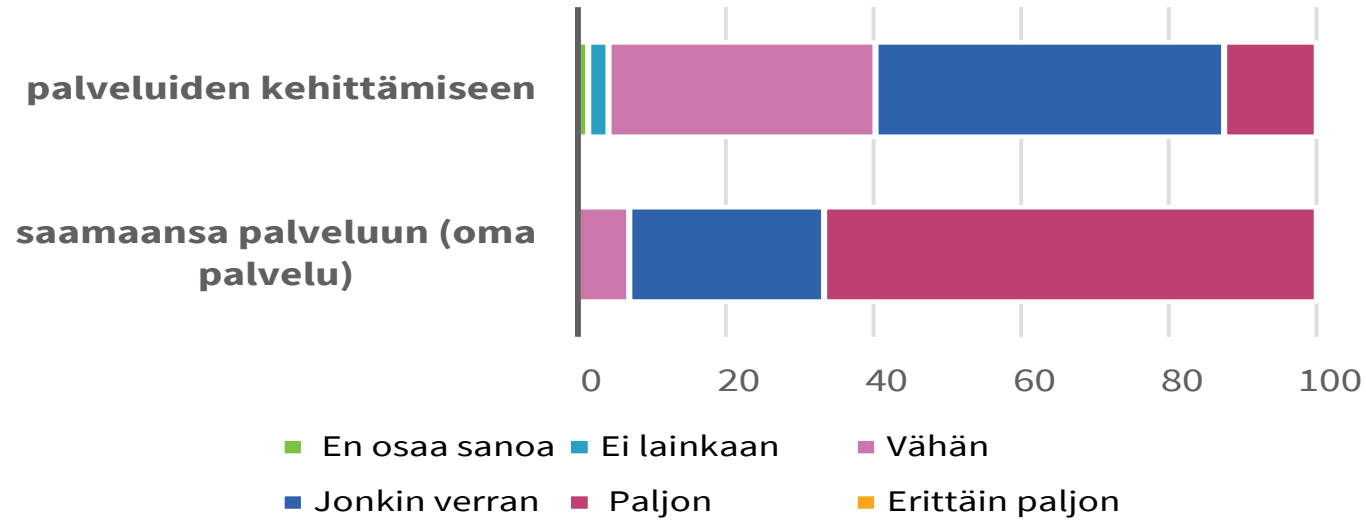
- LSJH: 69 % toivoi kansallisia linjauksia ja ohjeita itsenäistymisvarakäytäntöihin
- KLTT: subjektiivista oikeutta tukeen ja palveluihin ei KL puitteissa ole. Suomen kansalaisuuden saaminen on riski tippua palveluista.

Kuvituskuva Julia Varala

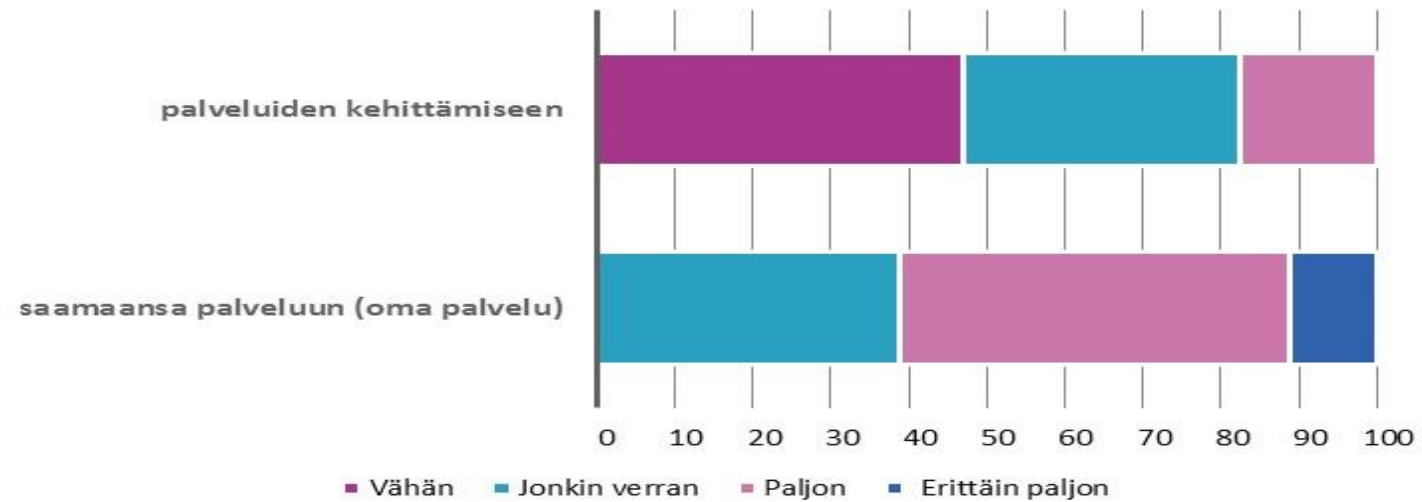
Osallisuus

LSJH:

Arvioidut nuorten mahdollisuudet vaikuttaa

KLTT:

Palveluiden seuranta ja arviointi – palveluiden kehittäminen

- Kummankin kohderyhmän osalta haasteita seurannassa ja arvioinnissa.
 - Tietoa nuorista ja tarpeista palveluihin ei kerry (LSJH 69%)
 - Seurantatietoe ei kerry (LSJH 69 %)
 - Tietoa palveluiden vaikuttavuudesta ei kerry (LSJH 49%, KLTT > 1/3)

Kuvituskuva Julia Varala

Ammattilaiset tarvitsevat lisää tietoa, työkaluja ja verkostoivaa yhteistyötä

Traumaosaaminen, mielenterveys- ja
päihdeosaaminen, lainsäädäntö!

Kuvituskuva Julia Varala

Aikuistumisen tuki voidaan hahmottaa tuen määrää ja laatua kuvaavasti neljään:

- 1) iän perusteella määräytyvä tuki kaikille elämässä aikuisuuteen siirtymävaiheessa oleville nuorille, jotka pärjäävät perustason tuella.
- 2) riskitilanteissa oleville nuorille tarjottu kohdennettu, tarpeen mukainen ja intensiivinenkin tuki.
- 3) erityisen haavoittuvassa asemassa oleville nuorille, kuten ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleet nuoret tai lastensuojelun jälkihuoltoon oikeutetut nuoret, tarjottava tuki.
- 4) NEET-VIP nuorille, joiden elämässä on kasautunut samanaikaisesti monia vakavia riskitekijöitä edellä mainituilla elämänalueilla ja joiden tavoittaminen ja auttaminen edellyttää runsaasti resursseja ja osaamista sekä intensiivistä ja räätälöityä tukea.

Kuvituskuva Julia Varala

Erityisen haavoittuvassa asemassa olevat

3) erityisen haavoittuvassa asemassa oleville nuorille, kuten ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleet nuoret tai lastensuojelun jälkihuoltoon oikeutetut nuoret, tarjottava tuki.

Tässä ryhmässä olevat nuoret tarvitsevat pitkäjänteistä ja rinnalla kulkevaa arjen tukea sekä muiden tuen ja palveluiden saatavuuden varmistamista. Tuen tarve on suhteellisen intensiivistä ja liittyy useisiin elämän osa-alueisiin kuten arjessa pärjäämiseen, henkiseen jaksamiseen, talouteen, opiskeluun, sosiaalisiin suhteisiin, vanhemmaksi tulemiseen tai kulttuurituntemukseen. Näillä riskiryhmän nuorilla ei luonnostaan ole sosiaalista tukiverkostoa, heillä on usein huolta perheestään, he ovat kokeneet leimaamista, syrjintää ja rasismia.

Yksinäisyys,
en kuulu
joukkoon

Turvattomuus,
traumataustat
mihin voi
luottaa?

Syrjään
vetäytyminen/
syrjäytetyksi
tuleminen,
syrjäytyminen

Marginali-
soituminen

ARJEN JA
AIKUISTUMISEN
TUEN TARVE

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Lastensuojelun jälkihuollon asiakkaiden viestit ammattilaisille asiakassuunnitelmatyön kehittämiseksi (Toivoa täynnä. Asiakassuunnitelmat nuorten jälkihuollon tukena 2021)

- ❑ Alkuun tutustuminen: on tärkeää saada turvallinen ja tasavertainen ilmapiiri palaveriin, varsinkin, jos nuoren ja työntekijän välillä on ristiriitoja. Turvallisuus mahdollistaa osallisuuden.
- ❑ Luottamuksen herättäminen.
 - Ammattilainen ei keskeytä.
 - Ei tehdä nuoren selän takana asioita.
 - Kunnioitetaan yksityisyyttä.
- ❑ Palaverin sopiva pituus on noin tunti. Mikäli se kestää kauemmin, on hyvä olla taukoja.
- ❑ Kielen tulee olla nuorelle ymmärrettävää, ei ”lääkärikieltä”.
 - Ei vieraita sanoja.
 - Toistetaan, mikäli ensimmäisellä kerralla nuori ei ehdi ymmärtää.
- ❑ Muistetaan, että nuorten taustat vaikuttavat palaverissa käsiteltyihin asioihin. Esimerkiksi aiempi huono kohtelu vastaavan tyyppisessä tilanteessa voi näkyä nuoren pelkona, uhmakkuutena kiukkuna, vetäytymisenä, haluttomuus yhteistyöhön tai motivaation puutteena.

Ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten viestit ammattilaisille nuorten itsenäistymisen tukemiseksi (Eväitä elämään Ilman huoltajaa maahan tulleiden ajatuksia itsenäistymisestä 2021)

- Verkostot käyttöön: nuorilla saa olla elämässään samaan aikaan monia asioita meneillään, ammattilaisten täytyy työskennellä yhdessä voidakseen auttaa!
- Puutu rasismiin: nuoret kohtaavat hurjasti syrjintää ihonvärinsä ja taustansa vuoksi. Aseta nollatoleranssi kaikelle rasistiselle viestinnälle, puheelle ja ennakkoolettamille! Sen, kenellä on valtaa, tulee puuttua.
- Huolehdi sosiaalisista suhteista ja verkostoista: moni nuori kokee syvää yksinäisyyttä. Luodaan kohtaamispaikkoja, joissa voi rennon tekemisen merkeissä tutustua toisiin!
- Lähde mukaan tueksi: järjestelmä on monimutkainen ja byrokraattinen, ethän jätä nuorta pärjäämään sen keskelle yksin!
- Ole kiinnostunut!

Katse tulevaan

- Hyvinvointialueet
- Digitalisaatio
- Aikuistumisen tuen kokonaisuudistus?
- Osallisuuskulttuuri ja systeminen ymmärrys

Lakipohja:
PL,
KL, LSL,
SHL

**Nuorella
on**

Turvalli
nen koti

Turvallinen,
luotettava
aikuinen

Toimeen
-tulo

Opiskelu
tai
työpaikka

Mielekäs
arki,
harrastukset

Ystäviä ja
läheisiä

Sijaishuolto
/avohuolto

Toimeentulon, asumisen ja arjen tuki sekä nuoren osallisuuden vahvistaminen

**Aikuistumisen
tuki**

Lastensuojelun jälkihuolto -18-25-vuotiaille

Kotoutumisen tukitoimet 18 - 25-vuotiaille

Sujuvat
siirtymät

Sujuvat
siirtymät

Perheryh-
mäkoti

Muu asuin-
paikka

Palveluiden ja tuen yhteensovittaminen

Palveluiden välinen yhteistyö ja yhteistyötuotanto

**Perhe,
läheiset**

Sosiaali- ja
terveys-
palvelut,
kuntoutus

Taloudellinen
tuki ja
taloustaidot

Työn ja
opiskelun
tuki

Hyvinvointi-
nuoriso-
kulttuuri- ja
liikuntapalvelut

Kansalais-
toiminta,
vertaistyö

Vanhem-
muuden
tuki

Muut
yhteistyön
pinnat

Nuoria, tukea ja palveluita koskeva tietopohja, sen seuranta, arviointi. Työn ja palveluiden organisointi ja resursointi, palvelukokonaisuuksien ja polkujen hallinto. Ammattilaisten osaamisen varmistaminen

Lakipohja: Substanssilait, ohjeet, suositukset, hyvät käytännöt ja mallit

Tulossa

- Tanja Hirschovits-Gerz, Niina Weckroth & Tarja Heino (toim.) (2022). Ikkuna aikuistumiseen. Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista. THL:n raportti 002/2022. (painossa)
- Julkaisu on kohdennettu johdolle ja päätöksentekijöille valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Se antaa eväitä palveluiden ja palvelujärjestelmän kehittämiseksi ja lainsäädännön uudistamiseksi.

14.3.2022
julkistamistilaisuus
www.thl.fi/yee --
> tapahtumat ja tilaisuudet

1) Kirjallisuutta

- [Yhdyspinnat yhteiseksi mahdollisuudeksi - Selvitys lapsi- ja nuoriso- ja perhepalveluiden toteuttamiseen liittyvistä yhdyspinnoista muuttuvassa toimintaympäristössä.](#)
- Lastensuojelun Kyselytunti. Kuntaliitto 29.10.2020. [Video ja materiaalit](#)
- [Jälkihuollon mallinnusopas](#)
- Heino ym. 2020 Mikä auttaa? <https://www.julkari.fi/handle/10024/140861>
- Yliruka, Laura & Kantoluoto, Anne & Heino, Tarja & Laine, Terhi & Hipp, Tiia (toim.) Itsenäistymistä ja hyvinvointia tukeva jälkihuolto ja nuorten aikuisten sosiaalityön mallinnus. Osana lastensuojelun VIP-nuoren palvelupolkua. Työpaperi 32/2020. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-552-0>
- Lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmän loppuraportti: Lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmä. STM Raportteja 43/2019 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161637>
- Lastensuojelun, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian yhteiset asiakkaat - yhteinen vastuu. <https://www.julkari.fi/handle/10024/137068>
- Kansallinen lapsistrategia 2021: komiteamietintö: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162864> . [Lapsistrategia](#).
- Lapsistrategian toimeenpanosuunnitelman on tänään hyväksytty valtioneuvoston yleisistunnossa. Linkki suunnitelmaan: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-868-0>

2) Kirjallisuutta

- Vamos vaikuttavuusraportti: <https://www.hdl.fi/blog/vamoksen-vaikuttavuustutkimus/>
- Nelimarkka Siiri, Maijala Seija, Eriksson Pia & Heino Tarja (2021) Koronapandemian vaikutuksia lastensuojelun palveluihin ja asiakkaiden hyvinvointiin vuonna 2020. Tutkimuskatsaus. THL Työpaperi 5/2021.
- Eriksson, Pia; Nelimarkka, Siiri; Paasivirta, Annukka; Tiili, Anna; Yliruka, Laura (2021) Koronan vaikutukset lastensuojeluun: osa 2. Tutkimusta tiiviisti.
- Tarja Heino (toim.) Mikä auttaa? Tutkimusperustaiset ja käytännössä toimivat työmenetelmät teininä sijoitettujen lasten hoidossa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 12/2020. 276 sivua. Helsinki 2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-569-8>
- NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISYN PALVELURAKENNE, RAHAVIRRAT SEKÄ SEURANNAN HAASTEET 2021. eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2022 NHG: Riikka-Leena Leskelä, Laura Käsmä, Virve Jokiranta, Neea Salonen MDI: Mikko Valtakari, Maria Yli-Koski XAMK: Mirja Määttä https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TRVJ_1_2022_Nuorten_syrjaytyminen.pdf
- Saana Pukkio & Tiia Hipp 2016 (toim.) Mikä jälki jää. Opas lastensuojelun jälkihuoltotyöhön. Lastensuojelun keskusliitto, Helsinki. <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Opas-lastensuojelun-jalkihuoltotyohon-120616-1.pdf>.

3) Kirjallisuutta

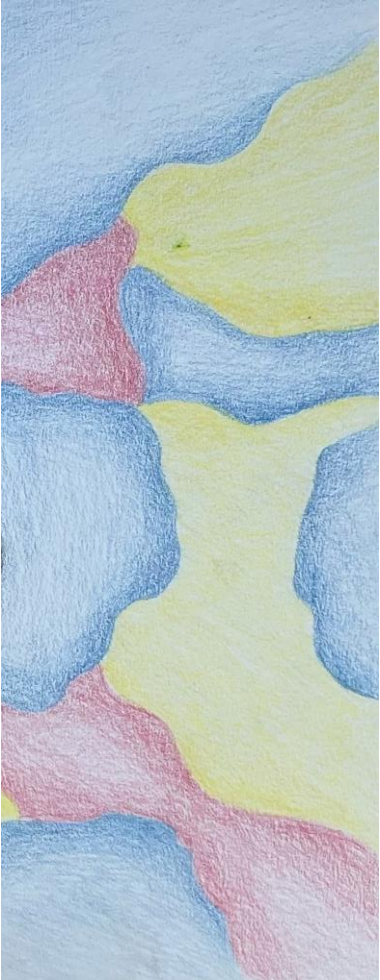
- Kuntaliiton lastensuojelun jälkihuollon kokonaisuus kuvina:
<https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Pikaopas-j%C3%A4lkihuollon-palvelukokonaisuuksiin.pdf>
- Martiskainen & Toivonen (2019) julkaisuun “Kotoutumisen polku. Ilman huoltajaa tulleiden lasten oikeudet, tarpeet ja palvelut”, [Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 6/2019](#).
- Outi Lepolan (2019) selvitys “Kriisituesta kuntosalikorttiin, yksintulleiden nuorten jälkihuolto kunnissa”.
[Siirtolaisuusinstituutti. Raportteja 2](#)

YEE toimii, viestii ja vaikuttaa

- Verkostokirje, www.thl.fi/yee ja www.innokyla.fi
- Käytännön kehittämistyö kunnissa
- Nuorten palvelut
- Koulutukset
 - Asiakassuunnitelmatyö, dialoginen työote, traumaosaaminen
- Yhteiskehittämisen foorumit neljästi vuodessa
- Työkokoukset, kuntatiimit ja verkostoiva yhteistyö kunnissa
- Nuorten foorumit ja koulutukset
- Tiedotteet, artikkelit, raportit

Yhteystiedot www.thl.fi/yee

THL:

- Tanja Hirschovits-Gerz, projektipäällikkö, [tanja.hirschovits-gerz\(at\)thl.fi](mailto:tanja.hirschovits-gerz@thl.fi)
- Niina Weckroth, projektikoordinaattori, [niina.weckroth\(at\)thl.fi](mailto:niina.weckroth@thl.fi)

SONet BOTNIA:

- Silva Sevola, hankekoordinaattori, [silva.sevola\(at\)seamk.fi](mailto:silva.sevola@seamk.fi)

Pesäpuu:

- Helena Inkinen, projektikoordinaattori, [helena.inkinen\(at\)pesapuu.fi](mailto:helena.inkinen@pesapuu.fi)

Diakonissalaitos:

- Kaisa Eichhorn, koordinaattori, [kaisa.eichhorn\(at\)hdl.fi](mailto:kaisa.eichhorn@hdl.fi)

Diakonissalaitos

Kuvituskuva Julia Varala

